

Bruselj, 30. junij 2022
(OR. en)

10878/22

GAF 12
FIN 738

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	30. junij 2022
Prejemnik:	Generalni sekretariat Sveta
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 318 final
Zadeva:	POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU IN EVROPSKI CENTRALNI BANKI o izvajanju in rezultatih programa Pericles IV za zaščito eura pred ponarejanjem v letu 2021

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 318 final.

Priloga: COM(2022) 318 final

Bruselj, 30.6.2022
COM(2022) 318 final

POROČILO KOMISIJE

EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU IN EVROPSKI CENTRALNI BANKI

**o izvajanju in rezultatih programa Pericles IV za zaščito eura pred ponarejanjem v
letu 2021**

POROČILO KOMISIJE

EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU IN EVROPSKI CENTRALNI BANKI

o izvajanju in rezultatih programa Pericles IV za zaščito eura pred ponarejanjem v letu 2021

1. Splošno

Program Pericles IV (v nadaljnjem besedilu: program) je program izmenjave, pomoči in usposabljanja za zaščito eura pred ponarejanjem. Nadomešča program Pericles 2020, ki se je izvajal v obdobju 2013–2020, in program Pericles, ki se je izvajal v obdobju 2002–2013. Program je bil vzpostavljen z **Uredbo (EU) 2021/840 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021**¹. Njegova uporaba je bila z **Uredbo Sveta (EU) 2021/1696 z dne 21. septembra 2021 razširjena na nesodelujoče države članice**². Uredba (EU) 2021/840 določa trajanje programa do 31. decembra 2027. S **členom 12(3) Uredbe** se zahteva, da Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu letno zagotavlja informacije o rezultatih programa. To letno poročilo izpolnjuje navedeno zahtevo glede informacij za leto 2021. Poročilo vsebuje informacije o prevzetih obveznostih in izvajanju programa Pericles IV v letu 2021 ter o izvajanju ukrepov, za katere so bile obveznosti prevzete v okviru prejšnje generacije programa, v letu 2021.

2. Prevzete obveznosti v okviru delovnega programa za leto 2021

Letni proračun za izvajanje programa za leto 2021 je bil določen na 834 082 EUR in se je financiral iz proračunske vrstice 06.030100 splošnega proračuna Evropske unije za leto 2021. Leta 2021 so bile prevzete obveznosti v skupnem znesku 834 082 EUR, kar je 100 % celotnega proračuna. Program se izvaja s sofinanciranimi ukrepi (nepovratna sredstva) pristojnih organov držav članic in z „ukrepi Komisije“, ki jih neposredno organizira Komisija. Za dodatno podporo izvajanju ukrepov držav članic je bilo v letu 2021 140 106,70 EUR prerazporejenih iz proračuna za ukrepe Komisije v proračun za nepovratna sredstva.

Izvajanje programa odraža zavezo držav članic in Komisije, da bodo euro zaščitile pred ponarejanjem. Na podlagi razprav o večletni strategiji na sestankih skupine strokovnjakov za preprečevanje ponarejanja eura (ECEG) je bilo v letu 2021 mogoče prevzeti obveznosti v višini 100 % sredstev iz celotnega proračuna. V okviru programa so bile prevzete obveznosti za financiranje skupno devetih projektov³. Skupaj so bila nepovratna sredstva uspešno dodeljena v petih primerih na podlagi vlog pristojnih organov držav članic. Poleg tega so bili financirani štirje ukrepi Komisije, od katerih sta dva upravne narave, in sicer študija o končni oceni programa Pericles 2020 in prevzem obveznosti za kritje letnih stroškov uporabe orodja e-Grants, popolnoma elektronskega (brez papirja) sistema upravljanja nepovratnih sredstev.

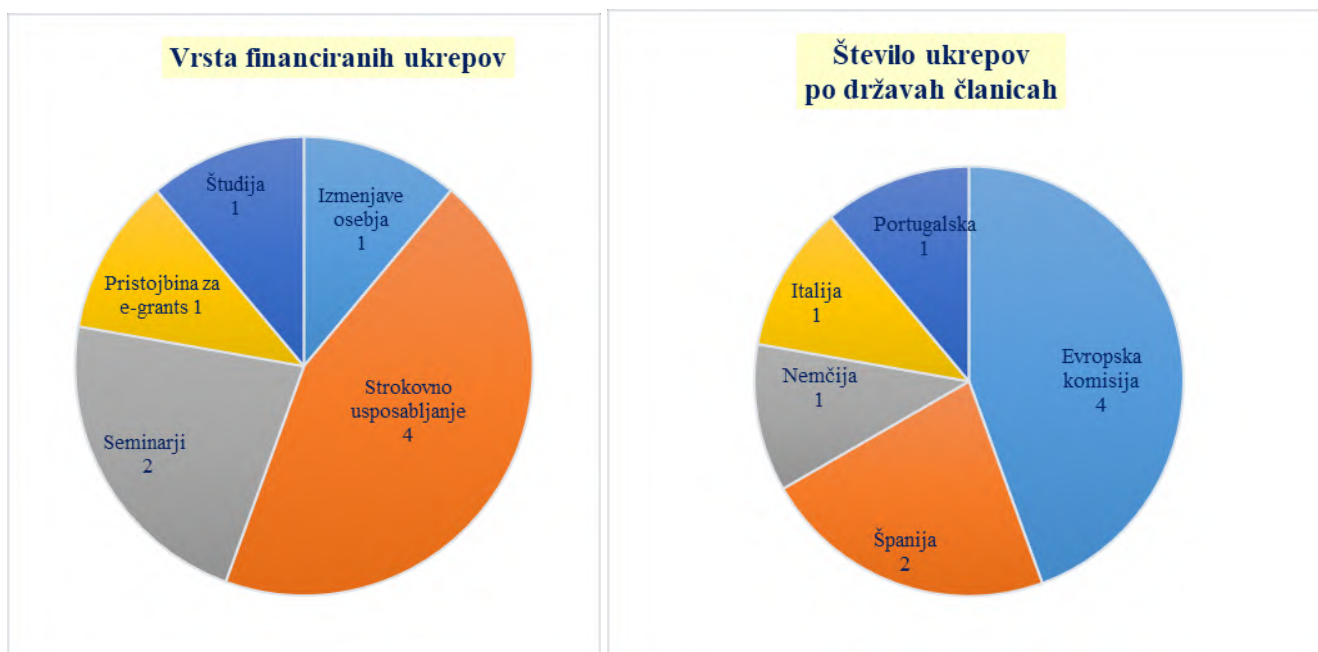
¹ Uredba (EU) 2021/840 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi programa izmenjave, pomoči in usposabljanja za zaščito eura pred ponarejanjem za obdobje 2021–2027 (program „Pericles IV“) ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 331/2014.

² Uredba Sveta (EU) 2021/1696 z dne 21. septembra 2021 o razširitvi uporabe Uredbe (EU) 2021/840 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa izmenjave, pomoči in usposabljanja za zaščito eura pred ponarejanjem za obdobje 2021–2027 (program „Pericles IV“) na nesodelujoče države članice.

³ Celovit pregled ukrepov programa Pericles, za katere so bile prevzete obveznosti v letu 2021, je na voljo v Prilogi I.

Ukrepi Komisije so bili izvedeni leta 2021, vsa nepovratna sredstva pa bodo fizično izvedena leta 2022 in pozneje ali pa se bo spodbudilo k njihovem preoblikovanju v virtualne ukrepe, kjer bo to mogoče, ob upoštevanju razvoja epidemioloških razmer v zvezi s pandemijo COVID-19.

Grafa I in II: vrsta financiranih ukrepov in število ukrepov po državah članicah (ukrepi, za katere so bile prevzete obveznosti v letu 2021, glej Prilogo I)

Omeniti je treba, da so Italija, Nemčija in Španija, države članice, ki jih ponarejanje eura najbolj zadeva, letos ponovno prejele nepovratna sredstva iz programa Pericles. Poleg tega je leta 2021 nepovratna sredstva v okviru programa prejela tudi Portugalska. Vsa njihova prizadevanja krepijo zaščito eura, kar koristi tudi vsem drugim državam članicam.

Ukrepi, za katere so bile prevzete obveznosti v letu 2021, vključujejo štiri strokovna usposabljanja, dve konferenci, eno izmenjavo osebja, eno študijo⁴ in letno pristojbino za orodje e-Grants. Ukrepi naj bi se izvajali v EU in tudi zunaj nje, odvisno od posebnih potreb za zaščito eura pred ponarejanjem. Program že vse od svoje ustanovitve utrjuje regionalni pristop z izvajanjem ukrepov, ki vključujejo regije sveta, ki so še posebej pomembne za boj proti ponarejanju.

3. Izvajanje ukrepov v letu 2021⁵

Pregled

V tem oddelku je analizirano izvajanje vseh ukrepov, financiranih v okviru programa Pericles, v koledarskem letu 2021. Vključeno je torej izvajanje ukrepov, za katere so bile prevzete obveznosti v okviru proračuna za program Pericles IV za leto 2021 (štirje ukrepi Komisije), in tudi ukrepov, za katere so bile prevzete obveznosti v okviru prejšnjih proračunov za program Pericles 2020 (šest primerov nepovratnih sredstev). To poudarja kontinuiteto programa v

⁴ Študijo je v letu 2021 opravil pogodbeni izvajalec in predstavlja osnovo za končno oceno programa Pericles 2020.

⁵ Celovit pregled ukrepov programa Pericles, izvedenih v letu 2021, je na voljo v Prilogi II.

smislu njegove zasnove in odraža učinkovitost programa Pericles za zaščito eura pred ponarejanjem z ukrepi, ki se izvajajo vsako leto.

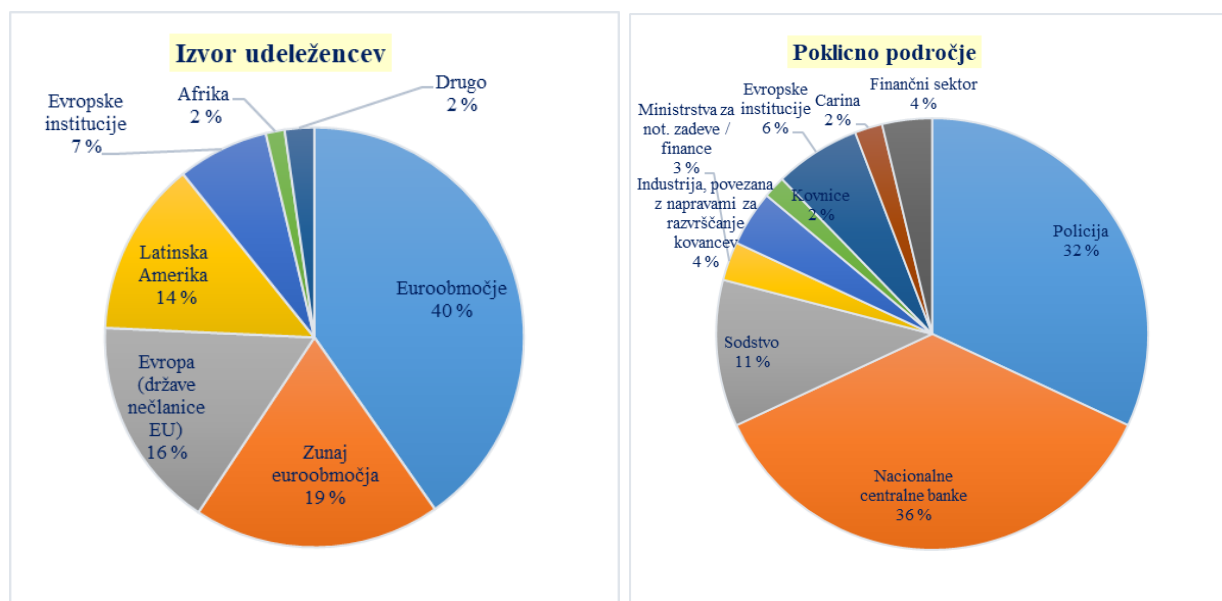
Svetovna pandemija COVID-19 ter s tem povezano omejevanje socialnih stikov in potovanj so vplivali na izvajanje programa Pericles tudi v letu 2021. Posledično je bilo več ukrepov, ki naj bi se izvajali v fizični obliki, preoblikovanih v digitalne ali hibridne ukrepe, s čimer se je ohranilo učinkovito izvajanje programa.

V letu 2021 je bilo izvedenih deset ukrepov, financiranih v okviru programa Pericles, ki vključujejo:

- popolno izvedbo štirih ukrepov programa Pericles, financiranih z nepovratnimi sredstvi, ki so jih v fizični, digitalni ali hibridni obliki izvedle Hrvaška, Španija, Bolgarija in Italija;
- delno izvedbo dveh ukrepov, financiranih z nepovratnimi sredstvi, ki sta ju v hibridni obliki (digitalno srečanje je bilo izvedeno, konferenco v živo pa je treba še izvesti) delno izvedli Portugalska in Nizozemska;
- popolno izvedbo štirih ukrepov, ki jih je naročila Komisija.

Navedeni ukrepi vključujejo pet konferenc, dve tehnični usposabljanji, eno izmenjavo osebja, študijo o končni oceni programa Pericles 2020 in pristojbino za vzdrževanje orodja e-Grants (glej tudi oddelek 2 zgoraj). V navedenih ukrepih je po ocenah sodelovalo 482 strokovnjakov.

Grafa III in IV: izvor in poklicno področje udeležencev (ukrepi, izvedeni v letu 2021, glej Prilogo II)⁶

Udeleženci prihajajo iz 54 držav. Večina pripravnikov (75 %) je iz Evrope: 40 % iz držav članic euroobmočja, delež iz držav članic, ki niso v euroobmočju, se je povečal na 19 %, države nečlanice EU pa predstavljajo 16 %; 14 % pripravnikov je iz Latinske Amerike. 7 % udeležencev predstavlja evropske institucije, 2 % jih prihaja iz Afrike in Bližnjega vzhoda, 2 % pa iz drugih regij.

⁶ Vsi podatki se nanašajo na ukrepe, financirane v okviru programa Pericles IV, in tudi ukrepe, financirane v okviru programa Pericles 2020.

Glede na poklicno področje so pripadniki policijskih sil predstavljali 32 % skupnega števila udeležencev. Tako močna zastopanost je posledica dejstva, da so policijski organi na čelu boja proti ponarejanju eura, policijsko osebje pa vključuje tako preiskovalce kot tehnično osebje. Vendar policijski organi prvič pri izvajanju programa Pericles ne predstavljajo največje skupine udeležencev. Namesto tega je udeležencev z drugih področij skupaj 68 %, pri čemer je 36 % strokovnjakov iz nacionalnih centralnih bank, ki tako tvorijo največjo skupino udeležencev. Razlog za to je dejstvo, da je bilo več obsežnih ukrepov, izvedenih v letu 2021, osredotočenih na sodelovanje centralnih bank.

Veliko je tudi udeležencev iz sodstva (11 %), skupaj z udeleženci iz finančnega sektorja (4 %), ministrstev za finance/notranje zadeve (3 %), carin (2 %), komercialnih bank (3 %) in kovnic (2 %), kar odraža celoten nabor poklicnih področij udeležencev. Zaradi izvajanja ukrepa Komisije „tretje srečanje platforme 1210“ je bila že peto leto visoka tudi udeležba predstavnikov industrije, povezane z napravami za razvrščanje kovancev (4 %), kar potrjuje, da je zasebni sektor pomemben deležnik v boju proti ponarejanju.

Tako izvajanje programa izpolnjuje zahtevo po nadnacionalni in interdisciplinarni razsežnosti programa iz Uredbe (EU) št. 331/2014 z visoko stopnjo diverzifikacije.

Glavni poudarki izvajanja v letu 2021

Program je v letu 2021 uspešno ohranjal in dodatno krepil tesno regionalno mednarodno sodelovanje v Jugovzhodni Evropi in Latinski Ameriki:

- leta 2021 je bilo izvedenih več ukrepov programa Pericles, ki so bili usmerjeni v spodbujanje in ohranjanje tesnega sodelovanja med pristojnimi nacionalnimi organi v Jugovzhodni Evropi. To je vključevalo izmenjavo osebja, ki jo je organizirala italijanska policija Comando Carabinieri Antifalsificazione Monetaria (CCAFM), in konferenco, ki jo je organiziralo bolgarsko državno tožilstvo, ki je vzpostavilo in ohranjalo pravosodno sodelovanje z državami vzhodnega Balkana in črnomorske regije, vključno s Turčijo, Moldavijo in Ukrajino. Poleg tega je „4. konferenca balkanske mreže“, ki jo je organizirala hrvaška narodna banka, združila udeležence iz nacionalnih in komercialnih bank v regiji ter podprla delovanje in izmenjavo informacij o sistemu zgodnjega opozarjanja med zadevnimi državami. Prav tako je Komisija izvedla digitalno strokovno usposabljanje „Priština–Tirana“ o analizi in razvrščanju kovancev;
- španska organizacija Brigada de Investigación del Banco de España (BIBE) je organizirala tečaj usposabljanja o ponarejanju denarja za strokovnjake iz Latinske Amerike, v okviru katerega so se leta 2021 v Montevideu v Urugvaju srečali organi iz 13 latinskoameriških držav, da bi spodbudili ukrepe za zaščito eura pred ponarejanjem v latinskoameriških državah, ki so zanj potencialno dovzetne. Ta ukrep je podprl vzpostavitev in delovanje nacionalnih centralnih služb proti ponarejanju valut v sodelujočih državah. Argentina je na podlagi predhodnega usposabljanja istega formata ustanovila tako nacionalno centralno službo.

4. Spremljanje kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov

V členu 12(2) Uredbe (EU) 2021/840 je navedeno, da bi se morali v tem poročilu upoštevati kvantitativni in kvalitativni kazalniki programa Pericles IV. Letni podatki o teh kazalnikih so naslednji:

1. **Število odkritih ponarejenih eurov (bankovci: 347 000 v letu 2021 / kovanci: 195 082 v letu 2021):** cilj za ta kazalnik je ohraniti nadzor nad številom odkritih ponarejenih eurov (bankovcev in kovancev) v razponu $\pm 5\%$ v primerjavi s povprečjem za obdobje 2014–2020 (671 000/174 112). Medtem ko je število kovancev blizu referenčne meje (pri čemer $\pm 5\%$ predstavlja cilj), je število ponarejenih bankovcev manjše od pričakovanega. Slednje je mogoče pojasniti z zunanjimi dejavniki, kot je morebitni vpliv omejitev zaradi pandemije na obtok ponarejenih bankovcev.
2. **Število uničenih nezakonitih tiskarn (11 v letu 2021):** cilj glede števila uničenih nezakonitih tiskarn je ohraniti število pod nadzorom v povprečju $\pm 10\%$ v primerjavi z letom 2019 (22). Število nezakonitih tiskarn, ki so bile uničene leta 2021, je manjše od pričakovanega. To je mogoče pojasniti z zunanjimi dejavniki, kot je morebitni vpliv omejitev zaradi pandemije na operacije.
3. **Število posameznih pristojnih organov, ki so se prijavili v program Pericles IV (pet v letu 2021):** s tem kazalnikom se meri interes pristojnih nacionalnih organov za program. Mejniki za leto 2024 je 12, cilj za leto 2027 pa je 24. Dejstvo, da je število posameznih prijaviteljev v prvem letu doseglo skoraj 50 % mejnika za leto 2024, je v skladu s pričakovanji in odraža dejstvo, da gre za prvo leto novega programa.
4. **Stopnja zadovoljstva udeležencev v ukrepih, ki se financirajo v okviru programa (98,4 % v letu 2021):** s tem kazalnikom se meri kakovost usposabljanj, kot jo dojemajo udeleženci. Cilj je 75 %. Odstotek pozitivnih povratnih informacij je višji od cilja.
5. **Povratne informacije udeležencev v preteklih ukrepih programa Pericles o učinku programa na njihove dejavnosti na področju zaščite eura pred ponarejanjem (95,83 % v letu 2021):** s tem kazalnikom se meri vzdržnost ukrepov v okviru programa. Cilj je 75 %. Odstotek pozitivnih povratnih informacij je višji od cilja.

5. Sklepne ugotovitve in nadaljnji ukrepi

Program Pericles IV je tako kot njegov predhodnik še naprej pomembno in učinkovito orodje v boju proti ponarejanju. Je podlaga za dodeljevanje podpore za študije, ohranjanje in razvijanje sodelovanja ter izmenjavo dobrih praks med vsemi akterji, ki sodelujejo v boju proti ponarejanju eura. To potrjuje tudi dejstvo, da so bile leta 2021 prevzete obveznosti za 100 % celotnega proračuna, kar kaže interes držav članic za program.

Komisija rezultate ukrepov, ki se podpirajo v okviru programa, redno posreduje skupini strokovnjakov za preprečevanje ponarejanja eura (ECEG). V letu 2021 se je ECEG sestala trikrat. Program izkazuje visoko stopnjo skladnosti in dopolnjevanja z drugimi ustreznimi programi in ukrepi na ravni Unije, saj je izključno namenjen in usmerjen v preprečevanje in boj proti posebni obliki organiziranega kriminala, tj. ponarejanju eura. To dopolnjevanje je jasno izraženo pri uporabi instrumenta GD NEAR za *izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TAIEX)*, ki se najpogosteje uporablja kot podpora pri pristopnih pogajanjih, ter

Skladom za notranjo varnost – policija GD HOME⁷, ki zajema splošno preprečevanje kaznivih dejanj in boj proti njim. Po vključitvi boja proti ponarejanju denarja kot ene od prednostnih nalog v operativni akcijski načrt platforme EMPACT⁸ se Komisija tesno usklajuje z vodjo platforme EMPACT, da bi bilo dopolnjevanje med obema viroma financiranja čim večje.

Komisija zaključuje poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu o končni oceni programa za leto 2020 v skladu s členom 13(6) Uredbe (EU) št. 331/2014.

Na podlagi rezultatov izvajanja programa in nenehnega preučevanja novih groženj, o katerih je razpravljala skupina strokovnjakov za preprečevanje ponarejanja eura (ECEG), so bili kot prednostne naloge za leto 2022 določeni naslednji ukrepi⁹:

- podpora dejavnostim, ki so namenjene izboljšanju sodelovanja med državami članicami, ki jih proizvodnja in distribucija ponaredkov še posebej prizadevata,
- spodbujanje sodelovanja z organi tretjih držav, za katere obstaja sum ali dokaz, da v državi poteka proizvodnja ponarejenih eurov,
- ohranjanje učinkovitega okvira za zaščito eura v jugovzhodni Evropi,
- aktualni dogodki:
 - distribucija ponaredkov in visokokakovostnih komponent na temnem omrežju ter spletna distribucija denarja, ki se uporablja pri snemanju filmov („movie money“), in lažnega denarja („prop copy“) (vključno z bankovci s spremenjeno podobo);
 - eurokovanci: izvajanje Uredbe (EU) št. 1210/2010 o preverjanju pristnosti eurokovancev in ravnanju z eurokovanci, neprimernimi za obtok;
 - podpora za vzpostavitev in okrepitev nacionalnih centralnih služb.

⁷ Uredba (EU) št. 513/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o vzpostavitvi instrumenta za finančno podporo na področju policijskega sodelovanja, preprečevanja kriminala in boja proti njemu ter obvladovanja kriz v okviru Sklada za notranjo varnost in o razveljavitvi Sklepa Sveta 2007/125/PNZ (UL L 150, 20.5.2014, str. 93).

⁸ EMPACT (Evropska večdisciplinarna platforma proti grožnjam kriminala) je varnostna pobuda, ki jo vodijo države članice EU, da bi opredelile, prednostno razvrstile in obravnavale grožnje, ki jih predstavljajo mednarodni organizirani kriminal in hude oblike mednarodnega kriminala. Leta 2021 je platforma EMPACT postala stalni instrument, kot je določeno v Sklepih Sveta o stalnem izvajanju političnega cikla EU proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala. Bolgarija je država članica, ki vodi prednostno nalogo v okviru EMPACT, ki zajema „kriminal na področju intelektualne lastnine ter ponarejanja blaga in valut“.

⁹ Prednostne naloge programa za leto 2021 so bistveni del letnega delovnega programa, ki je priložen Sklepu Komisije z dne 28. januarja 2022 o financiranju programa Pericles IV in sprejetju letnega delovnega programa za leto 2022, C(2022) 406 final.